

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKAV KOŠICIACH
FAKULTA VEREJNEJ SPRÁVY

Teória a prax verejnej správy

Recenzovaný zborník príspevkov
z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov
16. február 2024

KOŠICE 2024

TEÓRIA A PRAX VEREJNEJ SPRÁVY

Recenzovaný zborník príspevkov z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov, ktorá sa uskutočnila dňa 16. februára 2024 (online prostredníctvom MS Teams).

ZOSTAVOVATELIA:

doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

JUDr. Martina Kantorová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

PhDr. Jana Voločová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Mgr. Viktória Ferková

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

ODBORNÍ GARANTI KONFERENCIE:

doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Ing. Eva Výrostová, PhD., univerzitná docentka

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

doc. JUDr. Peter Molitoris, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

ORGANIZAČNÝ VÝBOR KONFERENCIE:

Mgr. Viktória Ferková

Mgr. Frederika Fogašová

Ing. Michaela Lukačínová

Mgr. Vitalii Horovenko

Mgr. Patrik Fajak

Mgr. Ivana Lehotay Pandová

RECENZENTI:

doc. PhDr. Lenka Lachytová, PhD., MBA.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

JUDr. Róbert Gyuri, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Ing. Eva Mihaliková, PhD., univerzitný docent

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

doc. Ing. Anna Čepelová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Mgr. PhDr. Rastislav Král, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

PhDr. Darina Koreňová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Mgr. Jozef Andrejčák, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Ing. Zuzana Hrabovská, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Tento text je publikovaný pod licenciou Creative Commons 4.0 - CC BY NC ND („Uveďte pôvod – Nepoužívajte komerčne - Nespracovávajúte“)

Za odbornú a jazykovú stránku tohto zborníka zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

Dostupné od: 15.11.2024

Umiestnenie: www.unibook.upjs.sk

ISBN 978-80-574-0365-4 (e-publikácia)

Predhovor

Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach dňa 16. februára 2024 zorganizovala už v poradí 9. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov pod názvom „**Teória a prax verejnej správy**“. Konferencia bola organizovaná dištančnou formou prostredníctvom aplikácie Microsoft Teams. Prostredníctvom medzinárodnej vedeckej konferencie dáva Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach každoročne príležitosť doktorandom a mladým vedeckým pracovníkom, aby v priateľskej atmosfére zdieľali a konfrontovali svoje poznatky, skúsenosti, zistenia a námety s kolegami nielen zo Slovenskej republiky, ale i zo zahraničia.

Prezentované príspevky sa svojim obsahom venujú širokej škále aktuálnych problémov, ktorým v súčasnosti verejná správa čelí. Autori vo svojich príspevkoch venovali pozornosť problému verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky i v komparácii s inými štátmi Európskej únie. Príspevky nahliadajú na verejnú správu tak z hľadiska právneho, sociálneho, politologického i ekonomického, a neboli opomenuté tiež otázky týkajúce sa fungovania miestnej a regionálnej samosprávy.

Súčasťou recenzovaného zborníka príspevkov z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov je 21 príspevkov doktorandov zo Slovenskej republiky a Českej republiky. Študenti doktorandských študijných programov preukázali svoju odbornosť, ktorú deklarujú kvalitou vedeckého spracovania svojich príspevkov.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa podieľali na príprave konferencie a na príprave tohto zborníka vedeckých prác.

doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.

dekan

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

OBSAH

VPLYV INTERVENCIÍ VEREJNEJ SPRÁVY V PANDEMICKOM OBDOBÍ NA NÍZKOPRÍJMOVÉ SKUPINY OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vitalii HOROVENKO 7

OCHRANA SÚKROMIA ŠTUDENTOV, ETICKÉ A PRÁVNE ASPEKTY POUŽÍVANIA KAMEROVÝCH SYSTÉMOV NA ŠKOLÁCH PODĽA NARIADENIA GDPR

Viktória FERKOVÁ 18

PRÁVO NA SPRAVODLIVÝ PROCES VS. BEZPEČNOSŤ ŠTÁTU V ROZHODOVACEJ ČINNOSTI EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Tomáš ČIČMANEC 29

POSTIŽITELNOSŤ ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB Z POHLEDU VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

Tereza HANELOVÁ 54

SLOBODA VEDECKÉHO BĀDANIA A UMENIA VS. PLAGIĀTORSTVO

Simona KARAFOVÁ 63

NEŠTANDARDNÉ INŠTITÚTY V NEŠTANDARDNEJ DOBE – NÚDZOVÝ STAV, VÝNIMOČNÝ STAV, MIMORIADNA SITUĀCIA

Patrik MĀrio ČERŇANSKÝ 72

KOMPARĀCIA VYBRANÝCH ASPEKTOV INFORMAČNÉHO PRĀVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE, ČESKEJ REPUBLIKE A POĽSKU

Patrik FAJAK 84

POMOC OBETIAM TRESTNÝCH ČINOV V KONTEXTE PREVENIE A VYBRANÝCH PREVENTÍVNYCH AKTIVĪT

Martina KUREJOVĀ 92

VYUŽITIE VYBRANÝCH MODELOV SYSTÉMOVÉHO PRĪSTUPU V SOCIĀLNEJ PRĀCI S RODINAMI

Lucia RENDEKOVĀ a Elena GAŽIKOVĀ 108

NEDOKONALOSŤ PRĀVNEJ ŪPRAVY V KONANĪ O ZĀZNAME

Lucia FILAGOVĀ 116

VYBRANÉ FAKTORY KONTRAHOVANIA A ICH VPLYV NA KONTRAHOVANIE
VO VEREJNOM SEKTORE

Kristína MURÍNOVÁ..... 126

HLASOVANIE POŠTOU V PREDČASNÝCH PARLAMENTNÝCH VOĽBÁCH
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKU 2023 – POZITÍVNE ASPEKTY A MOŽNÉ
NÁVRHY NA ZLEPŠENIE

Frederika FOGAŠOVÁ..... 138

ZÁSADA *NE BIS IN IDEM* V ZMYSLE ENGELOVSKÝCH KRITÉRIÍ

Elena LAZORÍKOVÁ..... 147

REFORMA SÚDNEJ MAPY V PRAXI

Dominik ČIPKA a Tereza ŠALKOVÁ..... 154

MEDZINÁRODNOPRÁVNE A ÚSTAVNOPRÁVNE ŠTANDARDY
OBMEDZOVANIA ĽUDSKÝCH PRÁV V KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH

Diana HORŇÁKOVÁ..... 163

DETENCIA AKO NÁSTROJ ŠTÁTU K OCHRANE SPOLOČNOSTI

Barbora KLÚČIKOVÁ..... 176

VYUŽITELNOSŤ DÔKAZNÝCH PROSTRIEDKOV Z TRESTNÉHO KONANIA
V RÁMCI SPRÁVY DANÍ

Anna STANOVÁ..... 185

ŽIVOTNÉ MINIMUM V KONTEXTE CHUDOBY AKO SOCIÁLNEJ UDALOSTI V
PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY AKO DEMOKRATICKÉHO ŠTÁTU

Ivana LEHOTAY PANDOVÁ..... 196

ŠTÚDIA UDALOSTI KRYPTOMENY BITCOIN VO VZŤAHU K S&P 500

Ivana PRISLUPČÁKOVÁ..... 206

EURÓPSKA ZELENÁ DOHODA A SLOVENSÁ REPUBLIKA: SPOLUPRÁCA PRE
UDRŽATEĽNÚ BUDÚCNOSŤ

Michaela LUKAČÍNOVÁ..... 213

ROZHODOVANIE STAVEBNÉHO ÚRADU S POUŽITÍM MODERNÝCH
TECHNOLÓGIÍ

Radka SEMANCOVÁ..... 225

REFORMA SÚDNEJ MAPY V PRAXI

JUDICIAL MAP REFORM IN PRACTICE

Dominik ČIPKA a Tereza ŠALKOVÁ

Abstract

The article deals with the impact of the reform of the judicial map as the largest reform of the judiciary in the era of the independent Slovak Republic with regard to structural changes in the judiciary as well as the independent performance of the judiciary.

Key words: *judicial map, justice, reform.*

Úvod

Od 1. júna 2023 je v platnosti na území Slovenskej republiky nové usporiadanie všeobecných súdov, známe aj ako nová súdna mapa. Realizácia novej súdnej mapy predstavuje rozsiahle organizačné zmeny, ktoré majú vplyv na činnosť samotných súdov, ale aj ďalších organizácií, pričom by mali reagovať prioritne na potreby samotných občanov. Hoci je nová súdna mapa v platnosti už nejaký mesiac, autori sa snažia priblížiť verejnosti primárne ciele a dôvody jej zavedenia, a teda prečo došlo k takejto rozsiahlej zmene v oblasti organizácie súdov a uviesť, či z ich pohľadu takýto „krok“ bol tým správnym. Príspevok sa v úvode zameriava na ciele a účel reformy súdnej mapy v podmienkach Slovenskej republiky, pričom vychádza najmä z verejne dostupných dokumentov. V ďalšej časti sa príspevok zaoberá dopadom reformy na organizáciu súdov, autori stručne uvádzajú dôvody spájania súdov, vzniku nových súdov a samostatnej sústavy správneho súdnictva. V poslednej časti sa autori kriticky zamýšľajú nad dopadom súdnej reorganizácie na výkon súdnictva.

1 Cieľ a účel reformy súdnej mapy v podmienkach Slovenskej republiky

Úvodom do tohto príspevku je potrebné uviesť, že dôvera obyvateľstva v súdnu moc na území Slovenskej republiky nie je vysoká, ba priam sa ubera opačným smerom. Uvedené má za následok najmä množstvo medializovaných káuz, pomalé riešenie súdnych sporov a konaní, prípadne trestnoprávne stíhania niektorých verejných činiteľov. Cieľom novely, ktorá zmenila fungovanie, a teda najmä príslušnosť slovenských súdov bolo primárne zvýšiť stratenú dôveru obyvateľov v justíciu, prispieť ku kvalitnému a rýchlemu fungovaniu súdnych orgánov

a hlavne k tomu, aby sa súdne veci vybavovali v primeranej lehote.

Zámerom novej súdnej mapy je špecializácia sudcov a sudkýň. Ide najmä o rozdelenie sudcov a sudkýň s ohľadom na ich odbornosť pre trestnú, civilnú, rodinnú a obchodnú agendu na všeobecných súdoch a pre správnu agendu v samostatnom správnom súdnictve. Prekladaný návrh zmien mal za to, že pôvodná sieť 54 okresných súdov neumožňovala splniť podmienku, aby boli na súde vyťažení traja špecializovaní sudcovia, ktorá je nevyhnutná na fungovanie náhodného pridelenia spisov (Analytické centrum MS SR, 2020). V prípade malých okresných súdov je potrebné, aby sudca mal prehľad vo viacerých oblastiach, s čím súvisí aj väčší prehľad a odbornosť daného sudcu, čo ho podľa návrhu na reformu súdnej mapy mohlo v mnohých situáciách dostať do nepriaznivého postavenia voči advokátom respektíve účastníkom konania, ktorí sa mohli špecializovať práve na tú danú prejednávajúcu oblasť.

Od novej súdnej mapy časom (pozn. autora možno hovoriť o dlhšom časovom období) je možné očakávať zrýchlenie súdneho konania a funkčný mechanizmus náhodného výberu sudcov, ale aj zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí, a tak celkové zefektívnenie súdneho procesu. Na otázku, či tomu tak aj bude, odpovie čas.

Z dokumentu Analytického centra Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (Analytické centrum MS SR, 2020) ciele novej súdnej mapy sú v konečnom dôsledku nasledovné:

Zlepšiť dostupnosť súdnictva, a to najmä umožniť aj fyzickým osobám zo sociálne slabších pomerov ľahší prístup k súdnictvu. Uvedené vychádza najmä z predpokladu efektívnejšej elektronizácie súdnictva, ktorá sa v posledných rokoch dostáva do popredia a taktiež aj zriedkavosť súdnych pojednávaní. Podľa predloženého návrhu, je takáto úprava dôležitejšia ako fyzická blízkosť k budove súdu.

Zrýchliť súdne konania, a teda ako už bolo vyššie spomenuté, určitá špecializácia sudcov na konkrétnu oblasť (či už trestné, civilné, obchodné alebo správne právo) umožní rýchlejšie skončenie zložitejších vecí. Pomalé riešenie súdnych sporov verejnosť vníma pomerne negatívne a až dospieva k názoru nevyhnutnosti práva v podmienkach Slovenskej republiky.

Na dva vyššie uvedené ciele nadväzuje aj následná kvalita rozhodnutí, nakoľko s rýchlosťou súvisí vyššia kvalita rozhodnutí na základe špecializácie sudcov a zamestnancov a ich cieleného vzdelávania. Špecializovaný sudca sa ľahšie orientuje vo svojej oblasti, čo okrem rýchlosti

predpokladá aj kvalitnejšie rozhodnutie. Tento cieľ však môže byť splnený až v priebehu niekoľkých rokov, nakoľko so zmenou príslušností niektorých súdov, nedošlo k premiestneniu aj konkrétnych sudcov.

V spojení s elektronickým súdnym manažmentom budú mať o stave súdneho konania lepší prehľad najmä občania a riadiace orgány súdnictva, čo spôsobí, že by sa mali jednoduchšie zistiť a riešiť problémy, a teda ďalším cieľom je transparentnosť súdnictva, ktorá by mala prispieť k zvýšeniu dôveryhodnosti súdnictva.

Efektívnosť, ako ďalšia požiadavka reaguje na to, že špecializovaní sudcovia na menšom počte súdov vo svojich agendách zabezpečia efektívne vybavenie vecí. Menší počet budov súdov bez ujmy na právach občanov povedie postupne k úspore prostriedkov na súdnictvo.

2 Dopad reformy na organizáciu súdov

S prihliadnutím na už vyššie spomenutý cieľ reformy, a to špecializáciu sudcov na civilnú, rodinnú, obchodnú a trestnú agendu nová právna úprava zmenila počet okresných súdov z pôvodných 54 na 36, vrátane piatich mestských súdov.

V rámci reformy súdnej mapy došlo k vytvoreniu mestských súdov v mestách Košice a Bratislava, a to opätovne v nadväznosti na splnenie cieľov reformy súdnictva. Zriadením mestských súdov sa má posilniť efektívnosť a transparentnosť súdnictva, náhodné pridelenie vecí sudcovi, ktorý bude vyberaný z väčšieho množstva sudcov, zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí, zrýchlenie súdneho konania. Vzhľadom na uvedené vznikol Mestský súd Bratislava I. až IV., pre obvody Bratislava I. až V., pričom každý z nich bude špecializovaný na inú agendu a Mestský súd Košice, ktorý zlúčil obvody košických okresných súdov, bez ďalších pracovísk.

Pôvodná zostava ôsmich krajských súdov zostala nezmenená, vrátane ich sídel. Na všetkých krajských súdoch zostala špecializovaná občianskoprávna a trestnoprávna agenda, nakoľko tu je dostatočný počet sudcov špecializovaných na túto agendu. Nová právna úprava však zaviedla kauzálnu príslušnosť troch krajských súdov pre rodinnoprávnu agendu a troch krajských súdov pre obchodnoprávnu agendu (SAK, 2023).

Zaujímavou zmenou je, že v odvolacej rodinnoprávnej agende bude po novom umožnené, že sudcovia budú môcť vycestovať za účastníkom konania na krajský súd, ktorý je pre neho v obvode bližšie. Uvedené opatrenie odráža požiadavku dostupnosti súdneho konania pre každého (MS SR,

2023).

Zmena súdnej mapy sa však netýkala len 11 súdnych obvodov, a to OS Galanta, OS Dunajská Streda, OS Nové Zámky, OS Komárno, OS Levice, OS Martin, OS Rimavská Sobota, OS Spišská Nová Ves, OS Humenné, OS Michalovce a OS Trebišov.

Z pohľadu autorov však najzaujímavejšou zmenou je zriadenie samostatnej sústavy správneho súdnictva. Správne súdnictvo môžeme terminologicky v súčasnosti vnímať v dvoch kontextoch. V prvom môžeme za správne súdnictvo považovať samostatnú súdnu sústavu, ktorej účelom je zabezpečenie ochrany základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb pred nezákonnými zásahmi orgánov verejnej správy, resp. pred nečinnosťou orgánov verejnej správy. V druhom kontexte, tom teoretickom, ide o oblasť práva, ktorá sa zaoberá a skúma zákonom upravené pravidlá a postupy súdov, účastníkov konania a ďalších zúčastnených osôb, o ktorých právach a právom chránených záujmoch rozhodujú správne súdy.

Na území Slovenskej republiky boli prvé správne súdy vytvorené ešte za čias Rakúsko – Uhorska prijatím decembrovej ústavy z roku 1849, ktorá položila základy pre súdnu kontrolu verejnej moci pod vplyvom revolučných udalostí. Na území Uhorska však vznikol samostatný súd až v roku 1884, pričom jeho právomoc sa týkala výlučne finančných vecí. Následne v roku 1897 bol vytvorený všeobecný správny súd, ktorého rozsah právomoci bol značne širší a mohol preskúmať aj rozsah správnej úvahy. Na základe uvedeného prieskumu bol oprávnený zmeniť alebo zrušiť správny akt. Po vzniku Československej republiky došlo k vzniku Najvyššieho správneho súdu so sídlom v Prahe, pričom v tomto období súdnej kontrole podliehali všetky rozhodnutia orgánov verejnej správy. Po vyhlásení Slovenského štátu bol zriadený Najvyšší správny súd so sídlom v Bratislave. Tento fungoval až do roku 1953, kedy došlo k prijatiu zákona č. 65/1992 Zb. o prokuratúre, v dôsledku ktorého došlo k nahradeniu správneho súdnictva vykonávaním všeobecného dozoru prokuratúry. Prokurátor protestom mohol napadnúť správny akt, o ktorom následne rozhodoval minister alebo iný ústredný orgán štátnej správy. Absencia správneho súdnictva bola zdôvodnená politickým stavom, kedy v socialistickom zriadení, ktorým bola aj Československá socialistická republika, neprichádzal do úvahy protichodných názorov a postojov medzi občanom a štátom. Prvým významným míľnikom v oblasti správneho súdnictva bolo prijatie zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v rámci ktorého došlo ku kodifikácii postupov pri rozhodovaní o napadnutých, zákonom taxatívne vymedzených, rozhodnutiach orgánov verejnej správy. Za ďalší významný míľnik možno považovať novelizáciu predmetného právneho predpisu č. 519/1991 Zb., ktorou bola vytvorená samostatná časť Občianskeho súdneho poriadku s názvom Správne súdnictvo (Vrabko, 2012). V prvom stupni boli príslušné na rozhodovanie krajské súdy,

pričom druhostupňovým, resp. kasačným orgánom bol Najvyšší súd Slovenskej republiky. Za veľmi významnú zmenu v rámci správneho súdnictva možno považovať prijatie samostatného procesného kódexu upravujúceho postup súdu, účastníkov konania a ďalších subjektov zúčastnených na konaní, a to zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ktorý bol spolu so zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok a zákonom č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej ako „Civilný sporový poriadok“ a „Civilný mimosporový poriadok“) výsledkom rekodifikačných prác civilného procesu. Oproti právnej úprave obsiahnutej v občianskom súdnom poriadku bola časť právomocí správnych súdov delegovaná aj na okresné sudy, v ostatnom organizácia súdov ostala zachovaná, prakticky až do 01. 06. 2023, resp. do 01. 08. 2021 kedy svoju činnosť započal Najvyšší správny súd Slovenskej republiky.

Dňa 01. 06. 2023 vstúpil do účinnosti zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov, ktorý možno považovať za nástroj implementovania reformy súdnej mapy, ktorá sa dotkla nie len sústavy všeobecného súdnictva, ale aj správneho súdnictva.

Jedným z hlavných dôvodov a zámerov reformy súdnictva bolo zavedenie špecializácie, ktoré sa v správnom súdnictve prejavilo kreovaním nových správnych súdov, čím defacto došlo k vytvoreniu samostatnej správnej súdnej sústavy, ktorú vykonávajú správne sudy a Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (dôvodová správa k zák. č. 150/2022 Z. z. a zák. č. 151/2022 Z. z.). Kompetencie vo volebných veciach, v ktorých mali právomoc rozhodovať okresné sudy, prešli na novovzniknuté správne sudy, konkrétne na Správny súd v Bratislave, Správny súd v Banskej Bystrici a Správny súd v Košiciach (zák. č. 151/2015 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov), pričom pôvodný legislatívny zámer nepočítal so Správnym súdom v Bratislave, ale so Správnym súdom v Trnave. Pôvodne bo legislatívny zámer, aby sudy začali svoju činnosť od 01. 09. 2022, avšak k uvedenému cieľu z dôvodu viacerých zmien (napr. vid' vyššie), nedošlo (MS SR, 2021) a správne sudy započali svoju činnosť od 01. 06. 2023.

Uvedený koncept vytvorenia správneho súdnictva, ako samostatnej súdnej sústavy, možno hodnotiť veľmi pozitívne, ako s poukazom na sledovaný cieľ reformy súdnej mapy, tak aj so spoločenskou a legitímnou požiadavkou na samostatné funkčné správne súdnictvo.

3 Dopad reformy na výkon súdnictva

Pri tvorbe návrhu reformy súdnej mapy zákonodarca proklamoval niekoľko dôvodov potreby jej zavedenia. Za najvýraznejší, ktorý bol prezentovaný nielen v rámci oficiálnych

dokumentov, ale aj najviac verejne publikovaný, bol dôvod obnovy dôveryhodnosti súdnictva v očiach občanov. V zmysle uvedeného dôvodu bol jedným zo základných cieľom reformy súdnej mapy vytvoriť prostredie pre realizáciu špecializácie ako súdov, tak aj samotných sudcov. Špecializácia sudcov sa mala premietnuť, ako už autori spomínali pre oblasť trestného práva, civilného práva, rodinného práva a obchodného práva na všeobecných (okresných) súdoch a pre správnu agendu s vytvorením samostatnej sústavy súdu (viď. predošlá kapitola). Zavedenie špecializácie, ako aj ostatných opatrení, predpokladalo zefektívnenie činnosti súdov, tvorbu kvalifikovaných rozhodnutí ako aj zabezpečenie už zavedeného mechanizmu náhodného pridelovania zákonných sudcov (Analytické centrum MS SR, 2020).

Uvedená špecializácia sa v praktickej rovine premietla vo forme zákonom stanovenej kauzálnej príslušnosti jednotlivých okresných súdov. Do času prijatia reformy súdnej mapy, sa kauzálna príslušnosť týkala sporov vo veciach zmenkových a šekových; vo veciach pracovnoprávných; vo veciach konkurzného reštrukturalizačného konania; vo veciach priemyselného vlastníctva; vo veciach z nekalého súťažného konania a v autorskoprávnych sporoch; vo veciach hospodárskej súťaže; vo veciach týkajúcich sa rozhodcovského konania; vo veciach burzových obchodov; vo veci určenia neplatnosti zmluvy, koncesnej zmluvy na práce alebo rámcovej dohody podľa osobitného predpisu; vo veciach abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach; vo veciach náhrady jadrovej škody; vo veciach ochranného opatrenia v občianskych veciach nariadeného v inom členskom štáte Európskej únie (bližšie pozri § 22 – 33 Civilný sporový poriadok účinný do 31. 05. 2023).

Novelou, alebo teda prijatím reformy súdnej mapy, bola k uvedeným kauzálnym príslušnostiam pridaná príslušnosť v obchodnoprávných sporoch, ktorá bola daná okresným súdom v sídle kraja (v Bratislavskom kraji je to Mestský súd Bratislava III; v Košickom kraji je to Mestský súd Košice). Ďalšou zmenou vo vzťahu ku kauzálnej príslušnosti, a teda proklamovanej špecializácii bolo, že v pracovnoprávných sporoch bola táto agenda z určitých zákonom určených súdov, v rámci tej ktorej krajskej pôsobnosti presunutá na okresné súdy v sídle kraja.

Na základe uvedeného teda možno konštatovať, že rozsah právomoci vo veci konať v zmysle kauzálnej príslušnosti je na okresných súdoch v sídle kraja značný. Otázne je, či vzhľadom na sledované ciele, ktoré so sebou zavedenie reformy súdnej mapy malo priniesť, a teda zrýchlenie súdneho konania ako takého a zabezpečenie vypracovania kvalifikovaných rozhodnutí, sú na jednotlivých súdoch vytvorené dostatočné materiálne ako aj personálne podmienky na zabezpečenie sledovaných cieľov.

Ako príklad nám môže poslúžiť situácia na Okresnom súde Banská Bystrica. Podľa rozvrhu práce uvedeného okresného súdu, bolo na začiatku roku 2023, t. j. pred zavedením reformy súdnej mapy, na vybavovanie obchodnoprávnej agendy pridelených 6 sudcov. K 01. 06. 2023, t. j. odo dňa účinnosti reformy súdnej mapy, bol stav sudcov vybavujúcich obchodnoprávnu agendu v počte 4. K 01. 01. 2024, teda polroka od nadobudnutia účinnosti reformy súdnej mapy, zostáva počet sudcov vybavujúcich obchodnoprávnu agendu nezmenený. Tu sa vyskytuje vyššie uvedená otázka, je v ľudských možnostiach, pokiaľ sa nápad nových vecí, vzhľadom na kauzálnu príslušnosť, neprimerane zvýši, pričom nedôjde k posilneniu personálneho aparátu? Kladná odpoveď na položenú otázku, by bola utopickou fantáziou, nie odzrkadlením reality.

Autori sa rovnako zamýšľajú aj nad presunutím agendy pracovnoprávnych sporov zo zákonom určených súdov na okresný súdy v sídle kraja. Kauzálnu príslušnosť v pracovnoprávnych sporoch bola zavedená prijatím procesného kódexu Civilného sporového poriadku. Od účinnosti Civilného sporového poriadku (01. 07. 2016) ku dňu účinnosti reformy súdnej mapy uplynulo takmer 7 rokov, čím možno považovať súdny aparát vybavujúci agendu pracovnoprávnych sporov za dostatočne kvalifikovaný a zorientovaný v problematike pracovného práva. Je preto na zamyslenie, až nelogické, prečo došlo k presunu kompetencií v uvedenej oblasti na okresné súdy v sídle kraja, ktoré si po takmer 7 ročnej absencii hmotnoprávnych ako aj procesných skúseností s pracovnoprávnymi spormi musia osvojiť predmetnú agendu.

Takýto koncept zavedenia kauzálnej príslušnosti naprieč okresnými súdmi v sídle kraja len veľmi ťažko naplní z ďalších cieľov, ktoré mali byť reformou súdnej mapy zavedené, a teda rovnomernej zaťažnosti súdov a hlavne sudcov.

Záver

Autori uvádzajú, že zákonodarcovia pristúpili takmer pred rokom k zavedeniu novej súdnej mapy, ktorá mala reagovať najmä na potreby obyvateľstva. Cieľom bolo najmä zefektívnenie celého súdneho konania, či už v oblasti občianskoprávnej alebo trestnoprávnej agendy, kľúčom k predmetnej reforme mala byť špecializácia sudcov, a teda aby bolo viac odborníkov „pokope“ na danú oblasť. V minulosti takto vznikol aj Špecializovaný trestný súd, ktorého sa nová súdna mapa nedotkla, ale toho času je jeho príslušnosť diskutovaná a zákonodarcovia zvažujú (t. č. zvažovali, nevylučujú sa však ďalšie zmeny), vzhľadom na predloženú novelu trestných právnych predpisov aj zmenu príslušnosti tohto súdu. Na jednej strane zákonodarcovia chcú špecializovaných sudcov

v určitých právnych oblastiach, na druhej strane však by týmto oklieštili príslušnosť Špecializovaného trestného súdu, pričom určité veci padli na „hlavy“ okresných sudcov.

Na základe v texte uvedených skutočností však implementovanie reformy súdnej mapy nemožno z pohľadu autorov hodnotiť pozitívne. Negatívne možno vnímať ako spájanie súdov – čím sa rozšírila územná pôsobnosť a v mnohých prípadoch došlo, resp. časom po faktickom nie len formálnom zlúčení súdov, dôjde k zväčšeniu vzdialenosti medzi súdom a obyvateľmi okrajových častí územia zavedenej miestnej príslušnosti. Rovnako negatívne autori vnímajú aj domnelú špecializáciu, ktorú veľmi zjednodušene možno charakterizovať ako všeobecnú špecializáciu okresných súdov v sídle kraja a zároveň ako odbremenenie ostatných okresných súdov. Aj napriek presunu mnohých agend na okresné súdy v sídle kraja, tieto neboli personálne zabezpečené na zväčšený nápad nových vecí a proces obsadzovania miest nových sudcov je v dnešnej dobe značne pomalý.

Autori sa však nazdávajú, že ak by došlo k naplneniu, resp. navýšeniu potrebných miest sudcov (a ostatného súdneho aparátu) na súdoch, ktorých sa týka vyššie uvedené zvýšenie nápadu a samotná špecializácia, možno do budúcnosti očakávať pomerne bezprietahové a kvalifikované rozhodnutia. Táto podmienka však podľa autorov mala byť splnená predtým, než novela súdnej mapy vstúpila do účinnosti.

V rámci úvah *de lege ferenda* autori uvádzajú, že v prípade deklarovanej špecializácie súdov, je na jej efektívne prejavenie v praxi potrebné, aby procesom špecializovania sa na tú, ktorú oblasť neprešli len sudcovia, ale aj celý súdny aparát vykonávajúci súdnictvo, a teda minimálne v rozsahu vyšší súdny úradník a súdny tajomník.

Zoznam bibliografických odkazov

VRABKO, M. 2012. Správne súdnictvo v Slovenskej republike (historické, politické a právne východiská). In: Pôsobnosť a organizácia správneho súdnictva v Slovenskej republike. Bratislava : PraF UK. 2012. 400 s. ISBN 978-80-7160-339-9

Právne predpisy

Dôvodová správa k zákonu č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov

Zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok

Zák. č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok

Zák. č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov

Zák. č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Internetové odkazy

MS SR. 2021. Súdnu mapu doplnia správne sudy. [online]. Dostupné na <https://www.justice.gov.sk/sudy-a-rozhodnutia/aktuality/?eid=3482>

MS SR. 2023. Reforma súdnej mapy. [online]. Dostupné na <https://www.justice.gov.sk/ministerstvo/reforma-sudnej-mapy>

MS SR. 2023. Nová súdna mapa. [online]. Dostupné na <https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2021/06/SUDNA-MAPA-BA.pdf>

SAK. 2023. NOVÉ USPORIADANIE SÚDOV od 1. júna 2023. [online]. Dostupné na https://www.sak.sk/web/sk/cms/news/form/list/form/row/1776734/_event

<https://www.justice.gov.sk>

<https://web.ac-mssr.sk>

Analytické centrum MS SR. 2020. Reforma súdnej mapy. [online]. Dostupné na https://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/Reforma_sudnej_mapy_na_citanie.pdf

Kontaktná adresa

JUDr. Dominik Čipka

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Právnická fakulta

Komenského 20, 974 01 Banská Bystrica

Slovenská republika

dominikcipka@gmail.com

Mgr. Tereza Šalková

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Právnická fakulta

Komenského 20, 974 01 Banská Bystrica

Slovenská republika

salkova.tereza@gmail.com

TEÓRIA A PRAX VEREJNEJ SPRÁVY

Recenzovaný zborník príspevkov z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov, 16. február 2024

Zostavovatelia: doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.
JUDr. Martina Kantorová, PhD.
Mgr. Viktória Ferková

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vydavateľstvo ŠafárikPress

Rok vydania: 2024
Počet strán: 231
Rozsah: 16,83 AH
Vydanie: prvé

ISBN 978-80-574-0365-4 (e-publikácia)

